

Základy algoritmizace

Matematické algoritmy (11MAG)

Jan Příkryl

Ústav aplikované matematiky
ČVUT v Praze, Fakulta dopravní

1. přednáška 11MAG
úterý 25. září 2012

Obsah přednášky

- 1 Úvodní informace
- 2 Algoritmy a algoritmizace
- 3 Příklady algoritmů

Základní informace

Kdo to učí, kdy se uvidíme, web . . .

Přednáší: Dr. Jan Příkryl (prikryl@fd.cvut.cz)

Přednáška: úterý, 16:45–18:15, F112

Cvičení: úterý 18:30–20:00, F311

Dotace: 2+2

Očekávaná týdenní zátěž: 5–7 hodin včetně přednášek

Webové stránky předmětu:

<http://zolotarev.fd.cvut.cz/mag/>

Základní informace

O čem to je, co se po mně bude chtít?

O čem si budeme povídat: algoritmy diskretní matematiky, slasti a strasti výpočtů v plovoucí řádové čárce, numerická matematika.

O čem budou cvičení: praktické hrátky s algoritmy, Matlab/Python/C/C++/Java ...

Co když neumím programovat? To, že jste postoupili až do prvního magisterského ročníku garantuje, že programovat umíte. V případě nouze se do příštího týdne naučíte.

Základní informace

Podle čeho se to učí

Literatura je téměř výhradně anglicky, kompletní seznam i s případnými odkazy naleznete na webových stránkách předmětu.

- 1 HÅSTAD, Johan: *Advanced Algorithms – Course Notes*. Royal Institute of Technology, Sweden, 2000.
- 2 MOLER, Cleve: *Numerical Computing with MATLAB*. Society for Industrial and Applied Mathematics (SIAM), 2004.
- 3 CORMEN, Thomas H. – LEISERSON, Charles E. – RIVEST, Ronald L. – STEIN, Clifford: *Introduction to Algorithms*. 2nd edition. The MIT Press / McGraw-Hill, 2002.
- 4 HEATH, Michael T.: *Scientific Computing: An Introductory Survey*. 2nd edition. McGraw-Hill, 2002.

Obsah přednášky

- 1 Úvodní informace
- 2 Algoritmy a algoritmizace**
- 3 Příklady algoritmů

Co víte o algoritmech?

Co je to algoritmus

Definice (podle Wikipedie)

- Algoritmus je přesný návod či postup, kterým lze vyřešit daný typ úlohy.
  - Algoritmus je efektivní postup pro výpočet hodnoty nějaké funkce vyjádřený konečným počtem instrukcí.
-
- Typy algoritmů
  - Co potřebujete znát ?
  - Kam až můžeme dojít ?

Co víte o algoritmech?

Vlastnosti algoritmu

Definice

Algoritmem rozumíme postup, podle kterého se z dat vstupních $x(n)$ vygenerují data výstupní $y(n)$.

Každý algoritmus musí mít následující vlastnosti:

- 1 **Konečnost:** výpočet se ukončí v „rozumně“ konečném čase.
- 2 **Hromadnost:** není sestaven pouze na jediné $x(n)$, ale na celou řadu možných vstupů.
- 3 **Jednoznačnost:** přechod do následujícího stavu algoritmu je jednoznačně určen výsledkem stavu předchozího.

Co víte o algoritmech?

Komentář k vlastnostem algoritmu

- 1 **Konečnost:** předpověď počasí na zítra dosažená výpočtem o den později nemá význam.
- 2 **Hromadnost:** program pro výpočet odmocniny pracuje nad množinou čísel, není konstruován pro každé číslo zvlášť.
- 3 **Jednoznačnost:** každý algoritmus je složen z kroků, které na sebe vzájemně navazují. Každý krok je charakterizován jako přechod z jednoho stavu do jiného. Každý stav algoritmu je určen zpracováványými daty a na tom, jak data v jednotlivých stavech vypadají. Je tedy pevně určeno, který krok bude následovat.

Obsah přednášky

- 1 Úvodní informace
- 2 Algoritmy a algoritmizace
- 3 Příklady algoritmů**

Příklady algoritmů

Euklidův algoritmus

Metoda nalezení **největšího společného dělitele** ($\text{NSD} \equiv \text{GCD}$ Greatest Common Divisor) byla známá již ve starověkém Řecku před 2000 lety. Spočívá v jednoduchém pozorování, že největší společný dělitel dvou čísel $p > q$ je shodný s největším společným dělitelem čísel $p - q, q$.

Tento poznatek již stačí k sestavení algoritmu.

Příklady algoritmů

Euklidův algoritmus

```
given  $p, q$   
body  
  do if  $p < q$   
     $r = p; p = q; q = r;$   
  end  
   $p = p - q;$   
  repeat until  $p = 0$   
result  
 $gcd = q$ 
```


Příklady algoritmů

Numerický výpočet odmocniny

$$y(n) = \frac{1}{2} \left[y(n-1) + \frac{x(n-1)}{y(n-1)} \right]$$

Odmocnina z čísla 10 je s přesností na 10 desetinných míst rovna $\sqrt{10} = 3,16227766017$.

Pro $x(n-1) \equiv x(0) = 10$ dostáváme postupně

$y(1) = 3$	$y^2(1) = 9$
$y(2) = 3.165$	$y^2(2) = 10.017225$
$y(3) = 3.162278$	$y^2(3) = 10.0000021493$
$y(4) = 3.1622776601$	$y^2(4) = 9.9999999996$
$\vdots$	

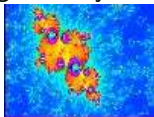

Aplikace algoritmů

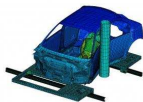
Proč to zkoumat

Numerické řešení algebraických rovnic, diferenciálních rovnic a

speciálních funkcí:

Metoda konečných prvků – řešení složitých parciálních diferenciálních rovnic s praktickými aplikacemi:

Aplikace algoritmů

Proč to zkoumat

Jinak těžko řešitelné úlohy: Navierovy-Stokesovy rovnice, nelineární parciální diferenciální rovnice

Aplikace algoritmů

Proč to zkoumat

Navierovy-Stokesovy rovnice:

$$\frac{\partial \mathbf{u}}{\partial t} + (\mathbf{u} \nabla) \mathbf{u} = \mathbf{f} - \nabla p + \nu \Delta \mathbf{u}$$

kde $\mathbf{u}$ a $\mathbf{f}$ jsou vektorové funkce rychlosti a síly, p je tlak a ν je úměrná viskozitě kapaliny.

$$\begin{aligned} \frac{\partial u_x}{\partial t} + u_x \frac{\partial u_x}{\partial x} + u_y \frac{\partial u_y}{\partial y} + u_z \frac{\partial u_z}{\partial z} = \\ = f_x(x, y, z, t) - \frac{\partial p}{\partial x} + \nu \left[\frac{\partial^2 u_x}{\partial x^2} + \frac{\partial^2 u_x}{\partial y^2} + \frac{\partial^2 u_x}{\partial z^2} \right] \end{aligned}$$

Co potřebujete znát?

Prerekvizity

Předpokládáme:

- základy algebry a matematické analýzy
- základy numerické matematiky
- diferenční rovnice a jejich řešení
- základy strukturovaného programování
- aktivní znalost alespoň jednoho programovacího jazyka (C, C++, Python, Java, Basic) nebo alespoň prostředí MATLAB

Kam až můžeme dojít?

- Objevit krásu některých algoritmů.
- Pochopit třeba numerické základy kryptologie.
- Nebát se inženýrských úloh, které vyžadují algoritmizaci.

Kam až můžeme dojít?

pokračování

- Pochopit rychlé algoritmy s aplikacemi v reálném světě

Rychlá Fourierova transformace – analýza EEG signálu

